

Vereniging Afvalbedrijven

Partner in de circulaire economie

VOL VAN WAARDE

Visiedocument 2018

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Visiedocument Vereniging Afvalbedrijven.....	5
Toekomstvisie	5
Positionering	5
1 Transitie naar circulaire economie.....	6
2 Visie op beleid	9
2.1 Europees beleid	9
2.1.1 Marktwerving.....	10
2.1.2 Duurzaam produceren	11
2.1.3 Producentenverantwoordelijkheid.....	11
2.1.4 Balans zorgstoffen en circulaire economie.....	12
2.1.5 Afvalsturing	12
2.2 Nationaal beleid.....	13
2.2.1 Kwaliteit materialen en afzetmarkten	14
2.2.2 Nationale koppen	15
3 Klimaat.....	16
3.1 Vermeden emissies in de hele keten	16
3.2 CO ₂ -afvang en -hergebruik	16
3.3 Toekomstbestending rioleringsbeheer	17
3.4 Stimuleringsmaatregelen	17
4 Recycling en restmaterialen.....	19
4.1 Huishoudelijk afval.....	19
4.2 Gift-afval	20
4.3 Restafval en residustromen.....	21
4.3.1 Materiaalterugwinning uit restafval	22
4.3.2 Economische situatie stortsector.....	22
4.3.3 Verduurzamen stortlocaties.....	23
5 Duurzame energie	24
5.1 Doelstellingen.....	24
5.2 Warmtepotentieel	24
5.3 Groen gas	25
6 Veiligheid en gezondheid	26
6.1 Samenwerking, kennisdeling en ketenaanpak	26
6.1.1 Arbocatalogus Afvalbranche	26
6.1.2 Veiligheid Voorop	26

Samenvatting

De circulaire economie gaat doorbreken, onherroepelijk. De circulaire toekomst past de afvalbranche als gegoten. Een toekomst van het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen, een toekomst waarin fossiele brandstoffen een marginale rol spelen. Het (afval)bedrijfsleven vervult een sleutelrol. Als aanjager, innovator, milieudienstverlener en leverancier van gerecyclede materialen en duurzame energie. De afvalbranche beschikt over de benodigde kennis, ervaring en middelen om grondstoffen zo lang mogelijk in de keten te houden. Opdat ze niet verdwijnen, maar telkens een nieuwe levenscyclus krijgen.

De circulaire economie vraagt meer focus, samenwerking en andere businessmodellen. De uitdaging is het vinden van oplossingen in de hele waardeketen, waarbij afvalbedrijven zich toeleggen op waardecreatie voor hun partners. De Vereniging Afvalbedrijven (VA) is een belangrijke partner in de transitie naar de circulaire economie. Door ketenpartijen te verbinden, theorie te vertalen naar de praktijk en ambitie om te zetten in concrete daden.

De afvalbranche wil het verschil maken. Dat gebeurt al. Afvalbedrijven recyclen bijna tachtig procent van het Nederlandse afval, ze verlaagden hun CO₂-emissies met bijna zestig procent en leveren liefst twintig procent van de hernieuwbare energie. De sector wil nieuwe stappen zetten en een nóg grotere bijdrage leveren aan klimaat- en recyclingdoelen. Méér recycling kan: van slimme, laagdrempelige inzamelsystemen tot het optimaal terugwinnen van materialen. Voor de klimaatagenda zet de VA in op CO₂-afvang en -hergebruik, CO₂-besparing, de productie van elektriciteit en biogas en vooral: het benutten van het enorme warmtepotentieel. De sector roept de overheid op om samen deze klimaatkansen te verzilveren. Overheden kunnen helpen, onder meer door het wegnemen van belemmeringen en het slim koppelen van warmtevraag en -aanbod.

3

Europa staat meer en meer aan het roer. Tachtig procent van de wet- en regelgeving voor Nederlandse afvalbedrijven komt uit Brussel. Dat is terecht. Bescherming van milieubelangen en maatregelen als producentenverantwoordelijkheid vereisen een Europese aanpak. De afvalmarkt is steeds meer een internationale markt. Nieuwe (aangescherpte) Europese regelgeving kan raadzaam zijn, onder meer op het terrein van ecodesign, einde-afvalcriteria en het stimuleren van de inzet van secundaire grondstoffen en duurzame energie. De VA juicht Europese circulaire ambities toe, maar benadrukt harmonisatie, een gelijkwaardig speelveld, transparantie over behaalde resultaten en daadwerkelijke implementatie en naleving door álle lidstaten. Nederlandse 'nationale koppen' kunnen onder voorwaarden gerechtvaardigd zijn en een positieve stimulans betekenen, maar de VA waakt voor ongelijke concurrentieverhoudingen.

De afvalbranche pakt haar rol in de Europese circulaire economie. De branche heeft hiervoor ijzersterke troeven in handen: een hoogwaardige verwerkingsstructuur, een

uitmuntende logistieke positie en excellente kennis. Ze geven Nederland een voorsprong op de rest van Europa. De Europese circulaire economie is gebaat bij één Europese afvalmarkt waarin de aanwezige hoogwaardige recycling- en afvalindustrie optimaal wordt benut. Verwerken van brandbaar restafval uit andere lidstaten in Nederlandse afvalenergiecentrales past binnen deze visie. Het biedt milieuvoordelen, onder meer omdat het storten elders voorkomt en exporterende landen direct kunnen investeren in recycling.

Twee circulaire succesfactoren vragen extra aandacht: de kwaliteit van de ingezamelde materialen en de afzetmarkt. Zonder afzetmarkt, geen circulaire economie. Méér gescheiden inzameling loont enkel wanneer de ingezamelde stromen daadwerkelijk worden afgezet. De VA bepleit daarom geen *push*-, maar een *pull*-systeem, waarin de marktvraag sturend is. Die vraag is helder: de markt verlangt kwaliteit van grondstoffen, continuïteit, voldoende schaalgrootte en concurrerende tarieven. De afvalsector maakt zich sterk om hieraan te voldoen. Overheden moeten de afzet bevorderen, onder meer door zelf duurzaam in te kopen.

Een circulaire economie gloort, maar we moeten ook realistisch blijven. Een honderd procent circulaire samenleving is een wensdroom, geen reëel toekomstbeeld. De stroom Nederlands brandbaar restafval zal slinken, maar er zal altijd afval ontstaan. Restafval, zorgstoffen, verontreinigde grond en asbest, residuen van sorteer- en recyclinginstallaties: het blijft van maatschappelijk belang deze reststromen veilig en milieuverantwoord te verwerken. De afvalsector neemt deze zorgtaak op zich, nu en in de toekomst. Afvalenergiecentrales en stortplaatsen blijven onmisbare schakels binnen de recycling- en afvalinfrastructuur. Een financieel gezonde stortsector, die aan zijn milieuverplichtingen kan voldoen, is van evident belang.

Net als de gezondheid en veiligheid van de medewerkers in de sector. De VA vestigt doorlopend de aandacht op het verbeteren van arbeidsomstandigheden en veiligheid, onder meer met de Arbocatalogus Afvalbranche. De circulaire economie is bovenal mensenwerk. De werknemers vormen het belangrijkste kapitaal van de afvalsector.

Visiedocument Vereniging Afvalbedrijven

Toekomstvisie

De Vereniging Afvalbedrijven ziet een toekomst waarin het ontstaan van afval zo veel mogelijk wordt voorkomen en producten en materialen zo lang mogelijk in de keten blijven. Producten worden beschouwd als waardevolle dragers van grondstoffen en energie. De sector is in deze toekomst dienstverlener in de totale productieketen en werkt intensief samen met alle ketenpartijen. Er is sprake van een innovatieve, internationaal georiënteerde sector, met nieuwe, specifieke terugnamesystemen en een nadrukkelijke rol in het verbeteren en transformeren van de productieprocessen.

Positionering

5

Deze toekomstvisie vormt het uitgangspunt voor de op de volgende pagina's beschreven meerjarenambities van de Vereniging Afvalbedrijven. De focus ligt op het verminderen van de milieudruk en de ontwikkeling van een duurzame samenleving. In een duurzame samenleving zijn ecologische, economische en sociale factoren met elkaar in balans. Belangrijke pijlers zijn duurzaam omgaan met grondstoffen en energie, het zoveel mogelijk sluiten van kringlopen, het terugwinnen en zo efficiënt en hoogwaardig mogelijk hergebruiken van materialen en het terugdringen van de CO₂-emissies.

Randvoorwaarden voor het goed kunnen functioneren van de branche en daarmee het bereiken van een duurzame samenleving, zijn goede arbeidsomstandigheid en veilig werken. De Vereniging Afvalbedrijven zet in op samenwerken, kennisdeling en ketenaanpak.

1 Transitie naar circulaire economie

Het lineaire economiemodel waarin waardevolle grondstoffen worden uitgeput heeft geen toekomst. We moeten toewerken naar een circulaire economie waarin we producten en grondstoffen zo lang mogelijk in de keten houden, we op een duurzame manier materiaalketens sluiten en we waarde creëren uit afvalstromen.

De circulaire economie is geen doel op zich. Het is onderdeel van een duurzame samenleving die gericht is op het verminderen van de milieudruk. Een duurzame samenleving voorkomt afval, streeft naar optimaal hergebruik van producten en grondstoffen, wordt gevoed door duurzame energie, draagt bij aan klimaatbescherming en heeft oog voor *people, planet en profit*.

Voor de transitie naar een circulaire economie is een andere manier van werken met alle partners in de keten nodig. Als producenten, consumenten, afvalbedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties de transitie gezamenlijk oppakken, kunnen we groeien naar een duurzame samenleving waarin de milieudruk zo laag mogelijk is.

6

Grootste sprong naar een circulaire economie kunnen we maken met het verduurzamen van de industriële productieprocessen en het consumentengedrag. Door minder gebruik van producten en grondstoffen ('consuminderen'), ontwerpen met het oog op hergebruik (*ecodesign* en *design for recycling*), en hergebruik, onderhoud en reparatie van producten worden grote stappen gemaakt. Het circulaire gedachtegoed moet niet alleen worden geïncorporeerd in het ontwerp en gebruik van producten, ook in het verdienmodel van bedrijven is dat noodzakelijk. Nieuwe businessmodellen zijn nodig, die het waardebehoud van producten als uitgangspunt hebben. Dit vergt een servicegericht in plaats van productiegericht model, waarbij onder meer de omslag wordt gemaakt van 'bezit naar gebruik'. Verwerking en hergebruik van materialen (*recycling*) en energierugwinning (*recovery*) blijven belangrijk, want ook in een circulaire economie worden materialen afgedankt en ontstaan reststromen, maar deze methoden hebben op termijn een (steeds) minder groot aandeel in de transitie naar de circulaire economie.

Een aantal producerende bedrijven is al bewust bezig met systemen om diensten in plaats van producten te leveren, eigen producten terug te halen of tot grondstof te (laten) verwerken. Producenten zullen steeds bewuster omgaan met de keuze voor materialen. Zij gaan in beeld brengen welke materiaalstromen kritisch zijn voor hun proces en proberen de grip op deze stromen te verstevigen. Gehanteerde productiemethoden worden ook onder de loep genomen en zodanig aangepast dat de gebruikte materialen goed kunnen worden gerecycled tot nieuwe grondstoffen.

7

Deze ontwikkelingen biedt de afvalbranche kansen. De bedrijven beschikken over specifieke kennis en expertise van afvalaanbod, materialen, hergebruik, recycling en emissies in de keten. De branche kan voorzien in een kennisbehoefte, bijdragen aan innovatie en producerende bedrijven ondersteunen met behulp van de bestaande (retour)logistiek en infrastructuur. De afvalbedrijven leveren hoogwaardige gerecyclede grondstoffen die minder impact op het milieu hebben dan bij gebruik van primaire grondstoffen. Ook zorgen ze ervoor dat producten die aan het einde van hun gebruiksfase zijn geraakt, een nieuwe levenscyclus krijgen.

Afvalbedrijven moeten zich meer toeleggen op vaardigheden die te maken hebben met het aanbieden en vermarkten van grondstoffen. Daarnaast moeten zij zich realiseren dat nieuwe processen, zoals bijvoorbeeld leasing van producten, gevolgen kunnen hebben voor hun bestaande businessmodellen en moeten zij inspelen op de kansen die daarmee samenhangen. Om op lange termijn succesvol te zijn, moeten zij in de visie van de VA actief koersen op een optimale waardecreatie voor hun (industriële) counterparts. Ze moeten zoeken naar oplossingen in de gehele waardeketen, waarbij vraag naar en aanbod van gerecyclede materialen in

evenwicht zijn. De VA rekent het tot haar taak het overleg met andere branche- en materialenorganisaties te bevorderen en onderhouden, om de dienstverlening vanuit de sector zo veel mogelijk te stroomlijnen en daarbij de belangen van de leden te behartigen.

De positionering en profilering van de sector als milieudienstverlener in de productieketen en aanbieder van totaalconcepten op het gebied van afval, grondstoffen en energie is een zelfstandige taak van de VA. Het bepaalt in belangrijke mate met welke partijen de VA spreekt en samenwerkt en hoe zij communiceert. De VA profileert zich als een organisatie die belangen en partijen in de keten verbindt, en daarom als belangrijke partner in de transitie naar de circulaire economie. Het is een organisatie die – vanuit een brede visie op de circulaire economie – theorie vertaalt naar praktijk en ambitie omzet in concrete doelen.

2 Visie op beleid

Bij de ontwikkeling van een duurzame samenleving en de transitie naar de circulaire economie, speelt stimulerend, richtinggevend en stabiel beleid een belangrijke rol. In het beleid moet het terugdringen van de milieudruk en het bevorderen van het inzetten van secundaire grondstoffen en duurzame energie centraal staan. De rol van de overheid is het stimuleren van kennisuitwisseling en innovatie en implementeren van de Europese (wetgevende) kaders.

2.1 Europees beleid

Het wet- en regelgevend kader waarbinnen de Nederlandse afvalbedrijven opereren, komt voor een belangrijk deel op Europees niveau tot stand. Naar schatting wordt ongeveer tachtig procent van de Nederlandse wetgeving direct of indirect beïnvloed door Europese regelgeving. Grondstoffenketens beperken zich ook niet tot het nationale niveau.

Europa moet nadrukkelijk sturen op het stoppen van het storten van herbruikbaar en recyclebaar materiaal ten gunste van materiaalhergebruik en – indien recycling niet mogelijk is – energierugwinning. De VA beijvert dat de implementatie en naleving van de bestaande Europese afvalregelgeving wordt gestimuleerd en structureel wordt gemonitord. Voor het tot stand komen van een goed functionerende Europese afvalmarkt en internationale markt voor (secundaire) grondstoffen is het van belang dat zoveel mogelijk sprake is van een gelijkwaardig speelveld. Dit vereist een zo effectief mogelijke harmonisatie van milieu-, economische -, fiscale -, volksgezondheids- en kwaliteitsaspecten binnen de Europese Unie. De VA is van mening dat de in de ogen van de Nederlandse overheid noodzakelijke bescherming van milieubelangen primair in het Europese wetgevingsproces moet worden ingebracht en gerealiseerd. Alleen op die wijze kan sprake zijn van een volwaardig gelijkwaardig speelveld in Europa en kunnen de leden van de VA in gelijke concurrentieverhoudingen met Europese ondernemingen opereren.

In meer algemene zin is het streven van de VA erop gericht dat afval als grondstof wordt gepromoot en dat de ontwikkeling van een markt voor secundaire grondstoffen en innovatie centraal worden gesteld in het Europese grondstoffenbeleid. Daarbij is transparantie over daadwerkelijke behaalde resultaten van belang.

De Vereniging Afvalbedrijven bijvert de volledige implementatie en naleving van bestaande Europese afvalregelgeving, en harmonisatie van milieu-, volksgezondheids- en kwaliteitsaspecten binnen de Europese Unie. Het streven is gericht op promotie van afval als grondstof en Europees beleid waarin de ontwikkeling van de markt voor secundaire grondstoffen en innovatie centraal staat.

2.1.1 Marktwerving

Voor de totstandkoming van een Europese circulaire economie bepleit de VA dat de interne markt voor afval voortvarend wordt gerealiseerd. Momenteel is het voor bedrijven vaak moeilijk om afval tussen lidstaten te transporteren. Dit wordt veroorzaakt door administratieve barrières of interpretatieverschillen tussen lidstaten over Europese regels. Daarnaast werpen enkele lidstaten beperkingen in transport op om de eigen economie te beschermen. Dit is een serieuze bedreiging voor de Europese recycling- en afvalindustrie en beperkt een optimaal en efficiënt gebruik van de beschikbare Europese capaciteit voor hoogwaardige afvalverwerking.

10

Het is volgens de VA van belang dat bij de overbrenging van afval sprake is van consistente en praktisch uitvoerbare regels met acceptabele administratieve lasten. Ook moet er op worden toegezien dat de principes van zelfvoorziening en nabijheid niet worden misbruikt uit oogpunt van economisch nationalisme.

Binnen de internationale afval- en recyclingmarkt waakt de VA overigens voor *sham recovery*. Afval moet niet onder de noemer 'recycling' geëxporteerd worden als het in het buitenland laagwaardiger wordt verwerkt.

De Vereniging Afvalbedrijven pleit voor werkbare en geharmoniseerde procedures bij de overbrenging van afval tussen Europese lidstaten.

Dat de Nederlandse afvalenergiecentrales hun beschikbare restcapaciteit inzetten voor het verwerken van brandbaar restafval uit Europese landen, waar afvalverwerking minder ver is ontwikkeld en waar nog veel afval wordt gestort, past in de visie van de VA binnen de Europese afvalmarkt. Het biedt milieuvoordelen, omdat stortgasemissies in het land van herkomst worden vermeden en het gebruik van fossiele brandstoffen in Nederland wordt beperkt. Ook vanuit economisch perspectief biedt het de Europese markt voordelen. Exporterende landen kunnen investeren in recycling en het vergroten van de noodzakelijke afzet- en toepassingsmogelijkheden voor secundaire grondstoffen. Nederlandse exploitanten kunnen de opbrengsten

aanwenden om te investeren in innovaties voor de transitie naar de circulaire economie en zich voorbereiden op een toekomst met minder restafval.

De afstemming van de in Nederland beschikbare verbrandingscapaciteit op de behoefte vanuit het buitenland is primair een verantwoordelijkheid van de individuele marktpartijen. Hierin kan de VA zich om mededingingsrechtelijke redenen niet mengen.

De Vereniging Afvalbedrijven beoordeelt import van brandbaar restafval als wenselijk en noodzakelijk in een Europese afvalmarkt en voor de totstandkoming van de Europese circulaire economie.

2.1.2 Duurzaam produceren

De VA is van mening dat het opnemen van alle milieukosten in de prijs van primaire grondstoffen en producten het meest effectieve middel is in het streven naar een duurzaam grondstoffen- en energiebeleid. Als hierover op Europees niveau niet snel consensus wordt bereikt, bepleit de VA de totstandkoming van Europese regelgeving die de inzet van secundaire grondstoffen en hernieuwbare energie voorschrijft of stimuleert. Daarbij denkt de VA bijvoorbeeld aan een verplichting voor producenten om een minimaal deel secundaire grondstoffen te gebruiken. Daarnaast beijvert de VA regelgeving voor productieprocessen (*ecodesign*) om producenten te stimuleren steeds efficiënter en duurzamer te produceren. Ook de totstandkoming van transparante Europese einde-afvalcriteria draagt bij aan het realiseren van een Europese circulaire economie, net als het formuleren van ambitieuze criteria voor inzameling en verwerking van huishoudelijk- en bedrijfsafval.

11

De Vereniging Afvalbedrijven bepleit op Europees niveau de totstandkoming van regelgeving die de inzet van secundaire grondstoffen en hernieuwbare energie voorschrijft of stimuleert.

2.1.3 Producentenverantwoordelijkheid

Intensievere samenwerking tussen producenten, afvalbedrijven en overheden biedt in de visie van de VA meer mogelijkheden tot innovatie dan een systeem waarbij de producent bepaalt hoe de keten wordt ingericht. De VA en haar leden hebben een voorkeur voor een *pull*- in plaats van *push*-systeem en willen producenten en gemeenten ondersteunen bij het optimaliseren van de processen die leiden tot het vernieuwen van materiaalketens en het toepassen van secundaire grondstoffen.

Producentenverantwoordelijkheid kan een belangrijke eerste stap zijn om te komen tot een Europees materiaalketenbeleid. De VA beziet dit in het licht van de bijdrage

aan de circulaire economie. Een producentenverantwoordelijkheid moet in elk geval op Europees niveau worden georganiseerd vanwege het internationale karakter van de producentenmarkt en de kostenverhogende effecten voor burger en bedrijfsleven. Naast financieringsoverwegingen moeten er goede inhoudelijke argumenten zijn om over te gaan tot invoering van producentenverantwoordelijkheid voor een bepaalde afval- of productstroom.

Vanwege het internationale karakter van de producentenmarkt moet een producentenverantwoordelijkheid op Europees niveau worden georganiseerd. Intensievere samenwerking tussen producenten, afvalbedrijven en overheden biedt in de visie van de Vereniging Afvalbedrijven meer mogelijkheden tot innovatie dan een systeem waarbij de producent bepaalt hoe de keten wordt ingericht.

2.1.4 Balans zorgstoffen en circulaire economie

De VA steunt de uitfasering van ernstige zorgstoffen aan de voorkant van de keten. Regelgeving voor de circulaire economie en regels voor gevaarlijke stoffen leiden echter tot een spanningsveld. Aan de ene kant stelt Europa hoge recyclingdoelen, aan de andere kant krijgen steeds meer stoffen het predicaat 'zorgstof' (gevaarlijk). Dit stimuleert het ontwikkelen van nieuwe recyclinginitiatieven niet.

12

De VA pleit voor een juiste balans tussen het recyclen van grondstoffen enerzijds en het voorkomen van verspreiding van schadelijke stoffen anderzijds. Ze zet zich ervoor in dat de Nederlandse aanpak, die is gebaseerd op het beoordelen van de risico's van toepassing van de secundaire grondstoffen (*riskbased*), in Europees beleid wordt geïmplementeerd. Uiteindelijk gaat het bij het vaststellen van zorgstoffen en grenswaarden om het beperken van de risico's voor mens, dier en milieu.

De Vereniging Afvalbedrijven bepleit op Europees niveau een *riskbased*-benadering als het gaat om het opleggen van beperkingen aan het gebruik van zorgstoffen.

2.1.5 Afvalsturing

Sturing moet volgens de VA primair gericht zijn op het sluiten van kringlopen waarbij de maatschappelijke kosten in ogenschouw worden genomen. Afvalsturing moet steeds vanuit Europees perspectief worden beoordeeld, omdat de grondstoffenmarkt - en in toenemende mate ook de afvalmarkt - een internationale markt is. Nationale maatregelen die de internationale concurrentiepositie van het Nederlandse afvalbedrijfsleven schaden, wijst de VA af. Een gelijkwaardig speelveld is altijd uitgangspunt.

Sturing bestaat in de visie van de VA met name uit maatregelen die secundaire grondstoffen kwalitatief en kostentechnisch een gelijkwaardige positie op de afzetmarkten geven als primaire grondstoffen. Maatregelen die het creëren van afzetmarkten bevorderen vullen het instrumentarium aan.

Elementen van sturing zijn:

- opnemen van alle milieukosten in de prijs van primaire grondstoffen;
- (tijdelijke) fiscale maatregelen om de afzet van kwalitatief hoogwaardige secundaire grondstoffen te stimuleren;
- verplichting voor producenten om een minimumaandeel kwalitatief hoogwaardige secundaire grondstoffen te gebruiken;
- effectief maatschappelijk verantwoord inkoopbeleid door overheden en marktpartijen;
- totstandkoming/uitwerking van (Europese) einde-afvalcriteria;
- uitbreiding van de Europese Richtlijn *ecodesign*, waarbij een aantal maatregelen een verplichtend karakter krijgt;
- introduceren/uitwerken van Europese minimumstandaards voor verwerking;
- inzamelstructuren gebaseerd op kwaliteitseisen voor secundaire grondstoffen;
- stimuleren van de productie van duurzame energie uit restafval
- bevorderen van innovatie; en
- adequaat toezicht en handhaving.

13

Afvalsturing moet primair gericht zijn op het sluiten van kringlopen, waarbij de maatschappelijke kosten in ogenschouw worden genomen en het gelijkwaardige speelveld leidend is.

2.2 Nationaal beleid

De VA maakt zich sterk voor de ontwikkeling van de juiste randvoorwaarden om succesvol hergebruik tot stand te brengen en de transitie naar de circulaire economie te versnellen. Door de Nederlandse hoogwaardige verwerkingsstructuur nú aan te bieden aan de Europese markt, nemen we het voortouw in de Europese circulaire economie. Nederland heeft een sterke logistieke positie (havens, handel, transport) en de kennis om de circulaire economie te realiseren. Internationaal heeft Nederland een vooraanstaande positie als het gaat om hergebruik en recycling. Dit biedt kansen voor het (afval)bedrijfsleven. Volgens de VA moet de overheid de import van grondstoffen en afval met het oog daarop stimuleren en ondersteunen. Zeker voor bepaalde grond- en afvalstoffen geldt namelijk dat een schaal nodig is die de nationale overstijgt, evenals een bijbehorende logistiek. Hiermee worden grondstoffen veiliggesteld voor de Nederlandse (en de Europese) markt, waardoor de afhankelijkheid afneemt. Ook heeft het een versterkend effect op de Nederlandse economie, de werkgelegenheid en de internationale handelspositie. Het

grondstoffen- en klimaatbeleid zou onderdeel moeten zijn van een consistente economische visie.

Uitgangspunt is dat binnen Nederland sprake is van een gelijkwaardig speelveld. Dit vereist met name harmonisatie in de uitvoering en handhaving van het beleid en de regelgeving door provincies, gemeenten en regionale uitvoeringsdiensten.

Nederland kan in Europa het voortouw nemen in de circulaire economie door de Nederlandse hoogwaardige verwerkingsstructuur aan te bieden aan de Europese markt.

2.2.1 Kwaliteit materialen en afzetmarkten

Het succes van de circulaire economie wordt bepaald door het grootschalig inzamelen en hergebruiken van afval, waarbij de grondstoffen en materialen die daaruit ontstaan, kunnen worden afgezet. Voor het in de keten houden van materialen en voor de afzet van hoogwaardige producten, is het van cruciaal belang om naar de kwaliteit van de ingezamelde materialen te kijken.

14

Meer gescheiden inzameling loont alleen als de ingezamelde materialen daadwerkelijk hoogwaardig worden gerecycled en afgezet. De VA bepleit daarom een *pull*-systeem dat gestuurd wordt vanuit de marktvraag. Een gedegen kwaliteitscyclus door de hele keten heen is nodig. De VA vraagt gemeenten goed na te denken over de inzamelsystemen die ze introduceren om meer afval gescheiden in te zamelen. Voorkomen moet worden dat ontdoeners van afval - burgers en bedrijven - geprikkeld worden om het afval zodanig aan te bieden, dat de materialen moeilijk of niet recyclebaar zijn of dat afzetmarkten ervoor ontbreken. Bij de ontwikkeling van hun beleid kunnen de gemeenten gebruik maken van de kennis die bij de afval- en recyclingbedrijven aanwezig is.

Ook samenwerking met producenten (afnemers) is belangrijk. De producerende industrie, veelal internationaal georiënteerde bedrijven, vraagt als afnemer van secundaire grondstoffen om schaalgrootte van de recyclingsector, gestandaardiseerde kwaliteit van grondstoffen, met primaire grondstoffen concurrerende tarieven en internationale marktmogelijkheden. De bedrijven willen grondstofzekerheid voor de lange termijn. In gezamenlijk overleg kunnen de secundaire grondstoffen op het juiste kwaliteitsniveau worden gebracht en geleverd.

In de visie van de VA kan de Nederlandse overheid de afzetmarkt en het gebruik van secundaire grondstoffen nadrukkelijk stimuleren met een effectief duurzaam inkoopbeleid. Duurzaam en verantwoord opdrachtgeverschap draagt bij aan de realisatie van een duurzame samenleving en daagt de markt uit tot grotere doelmatigheid en innovatie. In aanbestedingen moeten overheden een voorkeur hebben voor gerecyclede producten. Overheden kunnen met hun grote inkoopkracht

volume creëren. Dit bevordert innovatie en de ontwikkeling van duurzame producten en diensten. Ook de consument kan een factor van betekenis zijn, als deze wordt voorzien van de juiste informatie en optimaal wordt gefaciliteerd.

De Vereniging Afvalbedrijven vraagt om een focus in beleid op de kwaliteit van de materialen en pleit voor een systeem waarbij de marktvraag centraal staat zodat grondstoffen en materialen kunnen worden afgezet.

2.2.2 Nationale koppen

De Europese regelgeving moet in beginsel één-op-één in de nationale wet- en regelgeving worden geïmplementeerd. In sommige gevallen is het denkbaar dat aanvullende nationale maatregelen een positieve stimulans kunnen inhouden voor de positie in Europa van de hoogwaardige Nederlandse verwerkingsstructuur. Aan het introduceren van aanvullende wetgeving of beleidsmaatregelen moet een weloverwogen motivering ten grondslag liggen die onder andere is gebaseerd op een maatschappelijke kosten- en batenanalyse. De VA staat in dat geval open voor gesprek over een 'nationale kop' en gaat in het voorkomende geval op constructieve wijze de discussie aan. Daarbij wordt van de Nederlandse regering verwacht dat deze oog heeft voor de internationale concurrentieverhoudingen en die in verregaande mate meeweegt bij de besluitvorming.

15

De Vereniging Afvalbedrijven onderkent dat nationale koppen op Europees beleid en aanvullende eisen op bedrijfsniveau onder specifieke omstandigheden gerechtvaardigd kunnen zijn.

3 Klimaat

De omschakeling naar een circulaire economie betekent niet alleen dat op een andere manier wordt omgegaan met grondstoffen en materialen, maar ook dat wordt toegewerkt naar een CO₂-arme economie. Klimaatbescherming vraagt om zorgvuldige omgang met fossiele en natuurlijke hulpbronnen. Slimmer produceren, hergebruik van materialen, productie van duurzame energie, gebruik van schone brandstoffen, en duurzaam materieel en vervoer beperken de CO₂-voetafdruk en dragen bij aan de bescherming van milieu en klimaat.

3.1 Vermeden emissies in de hele keten

De sector kan bijdragen aan klimaatbescherming met het vermijden van emissies. Recycling en terugwinning van materialen beperkt het winnen en produceren van primaire grondstoffen en materialen. Door inzet op reductie van het volume van afval en de veranderende samenstelling van het te verwerken afval, wordt een verdere reductie in de uitstoot broeikasgassen gerealiseerd.

16

Het gebruik van fossiele brandstoffen in conventionele energiecentrales neemt af door de energieproductie in afvalenergiecentrales (AEC's), biomassa-energiecentrales (BEC's), slibverbrandingsinstallaties (SVI's) en door benutting van biogas uit stortplaatsen en vergistingsinstallaties. Ook zorgt de productie van biobrandstoffen, zoals groen gas uit organisch afval, voor vergroening van transport.

De broeikasgasemissies van het Nederlandse afvalbeheer zijn in de afgelopen decennia flink afgenomen. Tussen 1990 en 2014 namen deze met bijna 60 procent af. De sector levert daarmee een bijdrage de (Europese) klimaatdoelstelling van een CO₂-emissiereductie van 40 procent in 2030 ten opzichte van 1990.

3.2 CO₂-afvang en -hergebruik

Met afvang en hergebruik van CO₂ kan de afvalsector zijn bijdrage aan de klimaatdoelstellingen verder vergroten. CO₂ niet alleen afvangen maar ook opnieuw gebruiken, draagt bij aan energiebesparing, recycling en verduurzaming van de economie. Het is technisch mogelijk CO₂ uit biogas en rookgassen af te vangen en als product op de markt te brengen. Nuttige toepassing van CO₂, in bijvoorbeeld de glastuinbouw en industrie, biedt goede perspectieven.

Momenteel realiseert de sector een CO₂-afvang en -hergebruik van circa 55 kiloton. Onder de juiste voorwaarden en met ondersteuning is het mogelijk om minimaal 4 megaton CO₂ af te vangen en hergebruiken. Om tot een valide businesscase te komen, moet een aantal uitdagingen worden overwonnen. Dit heeft onder meer te maken met grote investeringen, fluctuaties in vraag naar CO₂, benodigde

infrastructuur om bronnen en toepassingen te koppelen en marktacceptatie van CO₂ uit afval.

De sector levert een belangrijke bijdrage aan het vermijden van de CO₂-emissies. De Vereniging Afvalbedrijven ziet kansen voor toepassing van CO₂ afgevangen bij afvalverwerking en bepleit benutting van de mogelijkheden.

3.3 Toekomstbestending rioleringsbeheer

Door de klimaatverandering vertoont het weer meer extremen. Dat betekent dat we vaker te maken krijgen met hevige regenbuien. Een schoon en goed functionerend rioleringsstelsel kan een grote hoeveelheid water opvangen. Ook de toename van de bevolking doet een steeds groter beroep op het rioleringsstelsel. Een goed functionerend systeem draagt tevens bij aan de volksgezondheid.

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht en moeten budgetten die voor onderhoud van het stelsel beschikbaar zijn ook hiervoor aanwenden. Door het verdwijnen van expertise als gevolg van pensionering of verloop, verdwijnt bij veel gemeenten de benodigde kennis om toezicht te houden op veilig en kwalitatief rioleringsbeheer. Bij de VA aangesloten rioolinspectie- en -reinigingsbedrijven willen samen met rijksoverheid en gemeenten de verantwoordelijkheid nemen voor een toekomstbestendig rioleringsstelsel.

17

De Vereniging Afvalbedrijven roept rijksoverheid en gemeenten op om in gesprek te gaan over hoe een goed functionerend en onderhouden rioleringsstelsel ontwikkelingen als klimaatverandering en bevolkingsgroei het hoofd kan bieden.

3.4 Stimuleringsmaatregelen

De VA is van mening dat het Europese emissiehandelssysteem (EU-ETS) geen geschikte tool is om CO₂-reducties in de sector te stimuleren. De sector heeft geen invloed op het volume en de samenstelling van het te verwerken afval en dus ook niet op de emissies die ontstaan bij de bedrijfsvoering. De indirecte wijze waarop de sector bijdraagt aan CO₂-reductie, door een afname van het gebruik van primaire grondstoffen en fossiele brandstoffen, wordt onder het EU-ETS niet gewaardeerd. Als de sector zou worden opgenomen in de EU-ETS, moet ze jaarlijks emissierechten kopen. Deze werken uit als een indirecte belasting op

afvalverwerking en daarmee tot hogere maatschappelijke kosten, zonder dat daar een daadwerkelijke klimaatverbetering tegenover staat.

De wijze waarop de Nederlandse sector kan bijdragen aan CO₂-emissiereductie, onder meer door hergebruik van materialen, energieproductie, rookgasreiniging en CO₂-hergebruik, past wel onder de *Effort Sharing Decision*. Volgens dit Europese besluit wordt per land bekeken op welke wijze het kan voldoen aan de emissiereductiedoelstelling. Mogelijkheden hiervoor zijn onder meer stimuleringsregelingen en afspraken, bijvoorbeeld een Green Deal, die de betreffende sector ertoe aanzetten te investeren in duurzame en schone technologieën.

De Vereniging Afvalbedrijven vindt deelname van de afvalsector aan het Europese emissiehandelssysteem (EU-ETS) onwenselijk. De bijdrage van de sector past wel onder de *Effort Sharing Decision*.

4 Recycling en restmaterialen

De VA onderschrijft de ambitie van de overheid om in 2050 een duurzaam gedreven circulaire economie te realiseren. Productontwerp met het oog op hergebruik, sluiten van kringlopen, recycling en waardecreatie van afvalstromen zijn belangrijke pijlers in de transitie naar de circulaire economie. Bijna tachtig procent van het afval dat in Nederland wordt geproduceerd, wordt gerecycled. Dit cijfer wordt grotendeels bepaald door de inzameling en het hergebruik van bouw- en sloopafval, bedrijfsafval en gevaarlijke afvalstoffen, waarvoor de verwerkingsstructuur in Nederland goed is georganiseerd. De grote uitdaging zit in het verder stimuleren van het hergebruik van waardevolle stromen van goede kwaliteit uit het huishoudelijke afval.

4.1 Huishoudelijk afval

Om de recycling van het huishoudelijk afval verder te laten groeien, vraagt het stimuleren van meer gescheiden inzameling van grote deelstromen als oudpapier en gft om een grote inspanning van gemeenten en consumenten. De VA pleit voor slimme, laagdrempelige inzamelsystemen zonder prikkels die kunnen leiden tot verontreiniging van gescheiden afvalstromen. De kwaliteit van de ingezamelde materialen moet steeds voorop staan, zodat ze geschikt zijn voor recycling en de productie van nieuwe hoogwaardige materialen. Daarbij is niet van belang of dit wordt bereikt door bronscheiding, nascheiding of een combinatie van bron- en nascheiding. Bepalend moet zijn wat in het voorkomende geval voor de specifieke afvalstroom de meest doelmatige methode is om de voor een optimaal hergebruik en recycling benodigde kwaliteit te bereiken. Het gaat uiteindelijk om de milieuwinst en bijdrage aan klimaatbescherming. Voor diverse stromen is bronscheiding noodzakelijk, voor andere stromen kan nascheiding – eventueel aanvullend – ook effectief zijn.

19

Het centraal stellen van de milieu- en klimaatwinst impliceert dat honderd procent recycling van huishoudelijk afval niet mogelijk kan zijn. Bij het bepalen van de milieuwinst gaat het immers niet alleen om grondstoffen en materialen, maar ook om aspecten als voedsel, water, lucht, bodem, energie en biodiversiteit. Daarnaast speelt de kostencomponent een rol ('wat mag recycling kosten?'), evenals het maatschappelijke aspect ('wat kun je van de burger vragen?'). Uiteindelijk blijft altijd een reststroom over die op zichzelf nog recyclebare componenten bevat, maar waarvan verdere scheiding en recycling niet opportuun is.

De VA vindt het van belang dat een eenduidig Europees normenkader voor recycling wordt ontwikkeld. Op dit moment worden inzamelpercentages vaak ten onrechte gelijk gesteld aan recyclingpercentages. Door de focus op de inzameldoelen wordt voorbij gegaan aan hetgeen verderop in de keten met de betreffende stroom gebeurt.

De Vereniging Afvalbedrijven ondersteunt de ambitie om te komen tot meer recycling van huishoudelijk afval. Daarbij staan de kwaliteit en de afzet van de ingezamelde materialen voorop. Ook moeten milieu- en klimaatwinst, evenals de kosten- en maatschappelijke component, worden meegewogen.

4.2 Gft-afval

Het Nederlandse huishoudelijk restafval bestaat voor ruim dertig procent uit groente, fruit- en tuinafval (gft). Gft is daarom één van de stromen die het meeste aandacht verdient wanneer het gaat om het verhogen van het recyclingpercentage van huishoudelijk afval. Met het oog daarop spant de VA zich al jaren in voor de instandhouding en betere naleving van de gescheiden inzamelplicht.

Het gescheiden inzamelen en verwerken van gft dient meerdere belangen. Door vergisting en (na)compostering levert de gft-sector zowel een bijdrage aan de duurzame energievoorziening en klimaatbescherming als - door het gebruik van compost - aan de bodemvruchtbaarheid. Met de toepassing van compost wordt een bijdrage geleverd aan de klimaatdoelstellingen als gevolg van de vastlegging van koolstof in de bodem, de vervanging van (fossiel) veen en nutriëntenhergebruik. Door de stijgende behoefte aan organische stof in de bodem, neemt de vraag naar compost in het hogere segment (potgrond- en substraatsector) naar verwachting toe en daarmee de bijdrage aan de klimaatbescherming.

De VA verwacht dat nieuwe en hoogwaardiger verwerkingstechnologieën de milieuhygiënische bijdrage van het gft in de toekomst kunnen vergroten. Uit het gft worden naast energie en compost ook steeds meer andere groene grondstoffen voor de *biobased economy* te winnen. Als voorwaarde daarvoor geldt dat er beschikking blijft bestaan over schone en voldoende omvangrijke biomassastromen. Naast compostproductie en bijdrage aan de *biobased economy*, blijft gescheiden inzameling van gft daarom speerpunt van de VA. Hierbij staat de kwaliteit van de ingezamelde stroom centraal. Indien gescheiden inzameling van gft niet doelmatig is, bijvoorbeeld in zeer hoogstedelijk gebied, moet worden gedacht aan alternatieve manieren om de organische fractie uit het huishoudelijk afval te benutten. Hierbij is samenwerking in de keten van essentieel belang.

De Vereniging Afvalbedrijven maakt zich sterk voor het intensiveren van de gescheiden inzameling en verwerking van gft, het leveren van kwaliteitsproducten uit gft en de ontwikkeling van innovatieve afzetmarkten.

4.3 Restafval en residustromen

Meer gescheiden inzameling van afvalstromen, recycling, sorteren en het verder sluiten van materiaalketens leidt tot een afname van het restafval. De hoeveelheid binnenlands brandbaar restafval, die beschikbaar is voor de Nederlandse afvalenergiecentrales (AEC's), zal uiteindelijk steeds verder afnemen. De VA ondersteunt deze ontwikkeling en de sector bereidt zich voor op een toekomst met minder restafval.

Ook bij optimaal materiaalhergebruik resteert afval dat niet wordt - of kan worden - gerecycled en dus op andere wijze verwerkt moet worden. Momenteel is de helft van de hoeveelheid brandbaar restafval die AEC's verwerken afkomstig van scheidings- en sorteerinstallaties. Bij een toename van recyclinginitiatieven zal deze hoeveelheid residustromen verder toenemen. Verbranding met energie- en materiaalherwinning is voor deze stromen de aangewezen methode. Uit het niet-recyclebare afval haalt de sector het maximale aan energie en materialen.

Uit het niet-recyclebare afval haalt de sector het maximale aan energie en materialen.

21

Na optimale kringloopsluiting door hergebruik van materialen, door recycling en door verbranding met energie- en materiaalherwinning, resteert een kleine stroom niet-herbruikbaar en niet-brandbaar afval waarvoor storten de enige en beste oplossing is. Ook stoffen die we niet meer in de consumptie- en productieketen willen hebben, de zogeheten zorgstoffen zoals gevaarlijke stoffen, worden zorgvuldig opgeborgen in stortplaatsen. Storten heeft tevens een belangrijke achtervangfunctie in geval van calamiteiten.

De VA verwacht dat de hoeveelheid stortaanbod zich in de transitie naar de circulaire economie stabiliseert op circa 2 miljoen ton afval per jaar. Deze hoeveelheid wordt bepaald door niet-herbruikbare en niet-brandbare stromen, zoals verontreinigde grond en asbest, zorgstoffen en residuen van recyclingactiviteiten. Door ontwikkelingen in beleid voor zeer zorgwekkende stoffen, een toename van recycling en het uitfasen van materialen ligt een afname van het stortaanbod op de korte en middellange termijn niet voor de hand.

Afvalverbranding met energie- en materiaalherwinning en storten zijn in een circulaire economie onmisbare schakels in de afvalbeheerstructuur.

4.3.1 Materiaalterugwinning uit restafval

Naast de productie van (duurzame) energie leveren de AEC's een groeiende bijdrage aan het sluiten van materiaalketens. Bodemas wordt opgewerkt tot een schone, vrij toepasbare bouwstof die veilig kan worden toegepast in de grond-, weg- en waterbouw en in betonproducten. Hierover heeft de sector afspraken gemaakt met de overheid in de Green Deal AEC-bodemas. Waardevolle materialen die niet verbranden, worden met geavanceerde scheidingstechnieken uit de bodemas teruggewonnen. Het gaat om non-ferrometalen, zoals koper, aluminium en zink. De VA is van mening dat de recycling van schone materialen uit het bodemas bijdraagt aan het behalen van recyclingdoelen en zet zich ervoor in dit vast te leggen in Europees en nationaal beleid.

De terugwinning van materialen door AEC's draagt bij aan recyclingdoelen.

4.3.2 Economische situatie stortsector

Door het beperkte aanbod is storten een verliesgevende activiteit. De economische positie van de stortsector wordt verder gedestabiliseerd doordat enkele provincies de nazorgrekenrente hebben verlaagd. Dit kan resulteren in forse aanvullende stortingen van stortplaatsexploatanten in de nazorgfondsen, ook in situaties waarbij het storten van afval al lange tijd geleden is beëindigd. Vaststaat dat het stortaangebod binnen de huidige configuratie te gering zal zijn voor een gezonde stortmarkt. De stortbedrijven hebben bijna alle vaste lasten geminimaliseerd en onafhankelijk gemaakt van het stortaangebod. Voor de VA staat de totstandkoming van een economische gezonde stortsector die aan zijn milieuverplichtingen kan blijven voldoen centraal. Met alleen verdergaande kostenbesparingen is dit niet te realiseren. De resultaten van de evaluatie van de Nazorgwet moeten worden aangewend om de vorming van een economisch gezonde stortsector te bewerkstelligen.

22

De VA hecht groot belang aan milieuverantwoorde uitvoering van de stortactiviteiten. Met het oog op de toekomst ontplooiën stortplaatsexploatanten steeds meer nevenactiviteiten. Innovatieve ontwikkelingen die leiden tot een gelijk of beter milieubeschermingsniveau tegen lagere kosten zijn nodig. Door diversificatie van activiteiten en een bredere inzet van het stortterrein worden risico's gespreid. Gedacht kan worden aan activiteiten die bijdragen aan de totstandbrenging van een circulaire economie of aan de doelstellingen voor hernieuwbare energie, bijvoorbeeld door de aanleg van zonneparken.

Voor de Vereniging Afvalbedrijven staat de totstandkoming van een economische gezonde stortsector die aan zijn milieuverplichtingen kan blijven voldoen centraal. Door diversificatie van activiteiten en een bredere inzet van het stortterrein worden de risico's gespreid.

4.3.3 Verduurzamen stortlocaties

De VA steunt het onderzoek naar de mogelijkheden van verduurzaming van bestaande stortplaatsen. Hiervoor heeft de sector een Green Deal gesloten met rijksoverheid en provincies. Doel is dat gestort afval binnen één generatie (30 jaar) in evenwicht is met de omgeving en geen risico voor mens en milieu vormt. Het onderzoek moet duidelijk maken of het mogelijk is om de verontreiniging in de stortplaats zodanig terug te brengen dat eeuwigdurende nazorg niet meer nodig is. Bovenafdicthingen hoeven dan niet meer aangelegd en vervangen te worden. Dit levert een enorme kostenbesparing op. Ook biedt het de mogelijkheid tot meervoudig, duurzaam ruimtegebruik wat de wil creëert om te investeren in bijvoorbeeld definitieve (woning)bouw op de locaties. Bij positieve resultaten van het onderzoek wordt de nationale regelgeving voor bodemkwaliteit aangepast, zodat duurzaam stortbeheer kan worden ingevoerd op daarvoor geschikte locaties.

23

De Vereniging Afvalbedrijven streeft naar verduurzaming van de bestaande stortplaatsen.

5 Duurzame energie

De omschakeling naar een circulaire economie vereist niet alleen dat we op een andere manier omgaan met grondstoffen en materialen, maar ook dat de afhankelijkheid van (eindige) fossiele brandstoffen – vooral met het oog op het klimaat – wordt verminderd en uiteindelijk geminimaliseerd.

5.1 Doelstellingen

De Nederlandse overheid wil het aandeel hernieuwbare energie in 2023 laten groeien naar 16 procent van het nationale energiegebruik. De lat wordt daarmee hoger gelegd dan de 14 procent die Europa eist. Europa wil daarnaast de uitstoot van broeikasgassen in 2020 met 20 procent hebben verminderd en uiteindelijk in 2050 zijn getransformeerd tot een CO₂-arme samenleving. Bij deze doelstellingen kunnen afvalbedrijven een rol van betekenis spelen. Om een optimale waardecreatie uit afval te bewerkstelligen, richten zij zich niet alleen op materialen, hergebruik en hoogwaardige recycling, maar ook op CO₂-besparing en de productie van duurzame energie. Het streven is erop gericht deze bijdrage aan de overgang naar een duurzame energiehuishouding in de toekomst te optimaliseren.

24

Op dit moment bedraagt het aandeel hernieuwbare energie ongeveer 6 procent van het nationale energieverbruik, waarvan de afvalsector een vijfde levert. Om de doelstellingen te behalen moet nog fors worden geïnvesteerd in energiebesparing, schone technologie en verhoging van de productie van hernieuwbare energie. Hierover heeft de Nederlandse overheid met marktpartijen afspraken gemaakt in het Energieakkoord. De afvalsector kan en wil een belangrijke rol spelen in de uitwerking en realisatie van de benodigde vervolgstappen tot 2020 en daarna. De sector kan ook bijdragen aan een verdere versterking van de verbindingen tussen de energie- en warmtetransitie.

De afvalsector levert een significante bijdrage aan het behalen van de doelstellingen voor duurzame energie. De Vereniging Afvalbedrijven zoekt aansluiting bij het Energieakkoord.

5.2 Warmtepotentieel

Voor de afvalsector lijken er, ondanks de hoge initiële investeringskosten, met name kansen te liggen bij de levering van warmte en stoom uit het verbranden van afval, slib en biomassa en uit het vergisten van gft. Ingeschat wordt dat in de afvalsector een warmtepotentieel van ongeveer 32 PJ aanwezig is, waarvan 21 PJ aan

duurzame warmte. Wanneer dit volledig wordt gerealiseerd leidt dit tot een verdubbeling van de huidige productie (referentiejaar 2016).

De ervaring leert dat er bij het realiseren van warmteprojecten meer belemmeringen zijn dan de kosten alleen. Zo zijn er de nodige uitdagingen op het gebied van bijvoorbeeld infrastructuur en vergunningen en vereist het benutten van warmte en stoom dat er afnemers zijn in de nabije omgeving. Leveringszekerheid in relatie tot het aantal afnemers en warmtebronnen op een warmtenet is een bepalende factor. De VA pleit voor een koppeling van meerdere warmtebronnen en meerdere afnemers op een warmtenet. Dit is cruciaal voor de realisatie van nieuwe en de groei van bestaande netten. Op die manier ontstaan robuuste systemen en wordt geen *locked-in* gecreëerd, waarbij voldoende afval nodig is om energie te kunnen leveren en installaties rendabel te houden.

De VA zet in op adequate regelgeving en beleidsontwikkeling op zowel Europees als op landelijk en provinciaal niveau en roept de overheid op om een leidende rol te spelen bij de verdere uitrol van een warmte-infrastructuur. Daarbij wordt bepleit dat barrières worden weggenomen die in de weg kunnen staan van slimme koppelingen tussen warmtevraag en -aanbod.

25

De Vereniging Afvalbedrijven pleit voor een koppeling van meerdere warmtebronnen en meerdere afnemers op een net. Zij roept de overheid op een leidende rol te spelen in de verdere uitrol van een warmte-infrastructuur.

5.3 Groen gas

Ook met de productie van biogas uit duurzame bronnen claimt de afvalsector zijn plaats in de circulaire economie. Nederland wil het gebruik van fossiel aardgas op termijn afbouwen. Het is daarom van belang dat alternatieven worden gevonden. De productie van groen gas uit duurzame bronnen als gft-vergisting en – in afnemende mate – van stortplaatsen, kan daaraan een bijdrage leveren. Zowel vanuit milieuoogpunt als vanuit het oogpunt van leveringszekerheid en economie (internationale handelsbalans), is het volgens de VA van belang dat de productie van groen gas wordt gestimuleerd. De VA bepleit dat belemmerend beleid en regelgeving wordt weggenomen, net als verschillen in het fiscale klimaat voor groen gas en groene energie.

De Vereniging Afvalbedrijven bepleit dat de productie van biogas, waaronder groen gas, wordt gestimuleerd en dat belemmeringen worden weggenomen.

6 Veiligheid en gezondheid

Het belangrijkste kapitaal van de afvalbranche zijn de mensen die er werken. Gezondheid, inzetbaarheid en veilige arbeidsomstandigheden zijn randvoorwaarden voor het goed functioneren van de sector. De doelen van de sector worden alleen bereikt als medewerkers in de sector veilig en gezond hun werk kunnen doen.

6.1 Samenwerking, kennisdeling en ketenaanpak

De VA neemt haar verantwoordelijkheid en richt zich op activiteiten die doorlopend de aandacht vestigen op het verbeteren van arbeidsomstandigheden en veiligheid bij haar leden. Daarmee wil ze het veiligheidsbewustzijn binnen de bedrijven voeden en het onderwerp hoog op de agenda zetten en houden. Voor een verbetering van gezond en veilig werken binnen de sector zet de VA in op samenwerking, kennisdeling en ketenaanpak.

6.1.1 Arbocatalogus Afvalbranche

Aan het samen optrekken in het belang van arbeidsveiligheid hecht de VA grote waarde. Niet alleen samen met haar leden maar ook met partners in de branche. Dit wordt zichtbaar door haar deelname aan en trekkersrol in de Stichting Arbocatalogus Afvalbranche. De Arbocatalogus Afvalbranche is een hulpmiddel voor werkgevers en werknemers bij de invulling van arbomaatregelen. In de Arbocatalogus Afvalbranche zijn voor tal van arborisico's de maatregelen beschreven die nodig zijn om gezond en veilig te kunnen blijven werken. Een groot deel van deze maatregelen heeft de instemming van de Inspectie SZW. Voor andere maatregelen wordt hieraan gewerkt. Samen met sociale partners en collega-brancheorganisaties werkt de VA aan het up-to-date houden en zo nodig uitbreiden van de Arbocatalogus Afvalbranche. Ook vervult de VA een actieve rol bij het bevorderen van het gebruik van de arbocatalogus en bij het bevorderen van implementatie van de door de Inspectie SZW goedgekeurde maatregelen.

26

6.1.2 Veiligheid Voorop

Goed veiligheidsmanagement betekent dat bedrijven niet alleen zelf aan veiligheid werken maar dit ook vragen van hun partners in de keten, zoals toeleveranciers en (onderhoud)contractors. Om werk te maken van branche-overstijgende ketensamenwerking en kennisdeling participeren de VA, en haar Brzo¹-leden afzonderlijk, in het programma Veiligheid Voorop, dat wordt getrokken door VNO-NCW. Doel is om samen met zowel Brzo-bedrijven als hun ketenpartners, de veiligheidscultuur en veiligheidsprestaties in de chemieketen te verbeteren.

¹ Bedrijven die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen